

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра **_Фінансового менеджменту та фондового ринку**

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
за магістерською програмою професійного спрямування
Фінансовий та страховий менеджмент

на тему: **«Формування фінансового потенціалу страхової компанії»**

Виконавець:

студент ФФБС

Петров Євгеній Миколайович

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Лапіна Ірина Сергіївна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Економіка сьогодні відчуває фінансову нестабільність як у фінансовому, так і в реальному секторах через проблеми, пов'язані з підтриманням фінансової стабільності та надійності суб'єктів господарювання. Ця проблема особливо критична для фінансових посередників, таких як страхові компанії, що займаються страхуванням високого ризику, або суб'єктів, які значною мірою покладаються на довгострокові фінансові ресурси та створюють страхові резерви, приймаючи на себе відповідні зобов'язання.

У сучасних ринкових умовах страхування є життєво необхідним фінансовим інструментом, який гарантує стабільність і безпеку, сприяє зростанню підприємництва, захищає інтереси окремих осіб і організацій від різноманітних ризиків і підтримує реалізацію державної політики, спрямованої на соціально-економічний захист населення.

У сучасному конкурентному середовищі успішне управління фінансовим потенціалом відіграє вирішальну роль у визначенні фінансово-економічного стану, ефективності та позиції страхової компанії на страховому ринку. Страхові компанії займаються діяльністю, яка охоплює не лише пошук прибутку через операційну діяльність, але й пряме забезпечення страхового захисту, що вимагає достатнього рівня фінансової стабільності. Успішне виконання такого завдання в умовах численних зовнішніх і внутрішніх конкурентних чинників потребує від страховика ефективного управління своїм фінансовим потенціалом шляхом належної організації фінансової діяльності.

Поточний стан страхової галузі свідчить про нездатність повною мірою використання свого фінансового потенціалу. Це можна пояснити різними ризиками, з якими стикаються страхові компанії, включаючи збитковість операцій, обмежений капітал, недостатні інвестиційні ресурси, високий рівень ризику та нестабільний економічний клімат. Отже, для страховиків стає критично важливим вирішити ці проблеми, щоб ефективно генерувати та використовувати фінансові ресурси, а також управляти своїм фінансовим потенціалом. В економічно нестабільному середовищі важливість фінансових ресурсів стає ще більш помітною, підкреслюючи необхідність ефективного управління фінансовими потоками, посиленого фінансового потенціалу та оптимізованого використання ресурсів.

Саме тому особливої актуальності набувають дослідження особливостей залучення, структури джерел та використання фінансових ресурсів та їх впливу на фінансовий потенціал страховиків.

Значний внесок у розвиток теорії управління фінансовим потенціалом страхових компаній внесли такі дослідники, як О. Гаманкова, О. Галасюк, О. Димніч, О. Кнейслер, Д. Нестерова, Н. Нагайчук, Н. Налукова, Р. Пікус, О. Світлична, Н. Сташкевич, Н. Супрун, Н. Ткаченко, Л. Шірінян, А. Шолойко та інші. Однак ці питання потребують подальшого дослідження, зважаючи на роль, яку становлять фінансові ресурси для формування фінансового

потенціалу. Саме це послужило основою для вибору теми, мети та завдання кваліфікаційної роботи.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних та практичних основ механізму формування фінансового потенціалу страхової компанії та надання рекомендацій щодо його удосконалення.

Завдання дослідження:

- 1) розглянути теоретичні підходи до визначення фінансового потенціалу страхової компанії та основні складові його формування;
- 2) дослідити сутність фінансових ресурсів страхової компанії та їх роль у формуванні фінансового потенціалу;
- 3) розглянути фінансові потоки в системі формування фінансового потенціалу страхової компанії;
- 4) дати загальну характеристику та проаналізувати динаміку та структуру фінансових ресурсів страхової компанії АТ «СК «ІНГО»;
- 5) провести оцінку фінансової діяльності АТ «СК «ІНГО»;
- 6) оцінити ефективність формування фінансового потенціалу страхової компанії АТ «СК «ІНГО»;
- 7) застосувати методи регресійного аналізу щодо прогнозування динаміки страхових резервів АТ «СК «ІНГО»;
- 8) розглянути організаційно-економічні засади використання фінансового контролінгу в страховій компанії АТ «СК «ІНГО»;
- 9) визначити основні пропозиції щодо вдосконалення формування фінансового потенціалу страхової компанії АТ «СК «ІНГО».

Об'єктом дослідження є економічні процеси формування фінансового потенціалу страхової компанії.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні складові механізму формування фінансового потенціалу страхової компанії.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в кваліфікаційній роботі використовувалися різні наукові та емпіричні підходи, такі як аналіз, синтез, індукція, дедукція та логічне узагальнення, щоб дослідити теоретичні основи формування фінансового потенціалу страхової компанії. Крім того, використовувалися економічні, порівняльні та статистичні методи аналізу з метою оцінки поточного стану фінансово-економічної діяльності та фінансового потенціалу АТ «СК «ІНГО». Також були використані методи наукової абстракції та моделювання для розробки рекомендацій, спрямованих на вдосконалення механізму формування фінансового потенціалу страхової компанії.

Інформаційною базою дослідження є широкий спектр джерел, таких як законодавчі та нормативні акти, монографії, міжнародні та вітчизняні наукові періодичні видання економічного профілю, навчальні посібники та підручники, статистичні матеріали, а також фінансова звітність АТ «СК «ІНГО».

Практичне значення результатів дослідження полягає у застосуванні системного підходу до формування фінансового потенціалу страхових

компаній, що призводить до підвищення їх ефективності та конкурентоспроможності на ринку фінансових послуг.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 104 сторінки (без додатків). Робота містить 19 рисунків, 17 таблиць. Список використаних джерел містить 60 найменувань.

Публікації. Матеріали дослідження були висвітлені на VII Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами» (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», 2023 рік.).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретико-методичні основи формування фінансового потенціалу страхової компанії»** визначено основні складові формування фінансового потенціалу страхової компанії та його сутність. Охарактеризовані фінансові ресурси страхової компанії та показана їх роль у формуванні фінансового потенціалу. Визначені фінансові потоки в системі формування фінансового потенціалу страхової компанії.

У другому розділі **«Аналітична оцінка формування фінансового потенціалу страхової компанії АТ «СК «ІНГО»** охарактеризована діяльність АТ «СК «ІНГО» як суб'єкта страхового ринку України. Проведено аналіз основних показників діяльності компанії. Досліджені особливості формування фінансових ресурсів страхової компанії та проведена оцінка її фінансового потенціалу.

У третьому розділі **«Напрямки удосконалення формування фінансового потенціалу страхової компанії АТ «СК «ІНГО»** розглядаються організаційно-економічні засади використання фінансового контролінгу в страховій компанії АТ «СК «ІНГО». Також надані пропозиції щодо вдосконалення формування фінансового потенціалу страхової компанії АТ «СК «ІНГО».

ВИСНОВКИ

Проведене у кваліфікаційній магістерській роботі дослідження системи формування фінансового потенціалу страхових компаній дозволило сформулювати наступні висновки та пропозиції.

1. На основі аналізу різних джерел інформації було виявлено різноманітність тлумачення фундаментального поняття «потенціал» і похідного від нього «фінансовий потенціал». Погоджуємося з науковцями, які пропонують три основні підходи до розуміння потенціалу: ресурсний потенціал, соціальноорієнтований потенціал і результативний потенціал.

Досліджуючи проекцію потенціалу щодо фінансових аспектів, було продемонстровано, що фінансовий потенціал, як економічна категорія, має такі характеристики: він відображає об'єктивно існуючі відносини між різними економічними суб'єктами в створенні, розподілу та використанні фінансових ресурсів на основі їхніх відповідних фінансових можливостей, і це сфера, яка постійно розвивається, розширює свої горизонти завдяки диверсифікації фінансових ресурсів і появі нових можливостей, особливо під впливом прогресу в інформаційних технологіях.

Теоретичні узагальнення підтверджують уявлення про те, що фінансовий потенціал суб'єкта господарювання складається з коштів і доходів, які можуть бути використані для виконання фінансових зобов'язань, покриття поточних і майбутніх витрат, стимулювання працівників.

Термін «фінансовий потенціал страхової компанії» визначається як найважливіший елемент ресурсного потенціалу страховика, що охоплює пул доступних коштів, що використовуються для страхування, інвестицій та фінансових операцій.

2. Фінансовий потенціал страхової компанії визначається її фінансовими ресурсами, які відіграють вирішальну роль у її діяльності. Ці ресурси, будучи інвестованими, приносять дохід компанії. Використовуючи ці фінансові активи, страховик може виконувати свої зобов'язання перед страхувальниками, підтримувати стабільний фінансовий стан, пом'якшувати інфляційний тиск і надавати страхові послуги, які можуть бути не настільки прибутковими на ринку.

3. Управління фінансовими потоками в межах фінансового потенціалу страхової компанії є центральним пунктом, зокрема через невід'ємний ризик, пов'язаний з рухом фінансових ресурсів. Різноманітний характер грошових потоків визначає джерела формування ресурсів і розподіл коштів, що в кінцевому підсумку відображає результати діяльності компанії, а саме прибуток або збиток. Крім того, складним і багатограним є розподіл коштів між учасниками страхових відносин.

Важливе значення має встановлення раціонального зв'язку між використанням капіталу страховика та обсягом формування з метою максимізації фінансових ресурсів для зміцнення фінансового стану страховика та розширення його фінансових можливостей. На це впливає не тільки характер діяльності страхової компанії, а й стадія її життєвого циклу,

кон'юнктура товарних і фінансових ринків. Фінансовий механізм страхової компанії передбачає використання внутрішніх і зовнішніх джерел для формування капіталу, головними цілями якого є управління капіталом і встановлення ієрархії завдань на різних рівнях всередині організації.

Застосовуючи комплексний підхід до вивчення грошових потоків страхової компанії, стає можливим визначити одночасну ефективність її операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Аналізуючи як функціональні, так і структурні зміни, можна покращити фінансові операції страхової компанії, що призведе до підвищення фінансової стабільності. Вивчаючи фінансові потоки, стає очевидним, що оптимізація можлива в будь-якій сфері діяльності страховика. Це означає, що для прийняття обґрунтованих рішень щодо формування капіталу та використання фінансових ресурсів вкрай важливо знайти правильний баланс між прибутковістю та критерії ризику. Кругообігу капіталу можна сприяти за допомогою різноманітних поточних активів, кожен з яких має різний рівень ліквідності та різноманітну комбінацію майнових активів. Крім того, джерела фінансування цих активів можуть бути різними, що призводить до різного характеру коефіцієнта фінансування.

4. Кваліфікаційна магістерська робота виконана за матеріалами страхової компанії АТ «СК «ІНГО». Приватне акціонерне товариство «Акціонерна страхова компанія «ІНГО Україна» має 24-річний досвід роботи на ринку. Стабільно займаючи провідні позиції за сумами виплат страхових відшкодувань, компанія входить до групи найбільших страхових організацій України за обсягом премій та величиною власних активів. Має 29 ліцензій на різні види обов'язкового і добровільного страхування, надає страхові послуги корпоративним і роздрібним клієнтам. Товариство має 28 відокремлених підрозділів (філій) та 100 центрів продажу та обслуговування клієнтів. Близько 550 співробітників компанії працюють для її клієнтів у всіх регіонах України.

5. Аналізуючи та оцінюючи фінансову діяльність АТ «СК «ІНГО» можна зробити наступні висновки. З 2019 по 2022 рік спостерігалася послідовна тенденція зростання доходів від продажу страхової продукції. Зокрема, у 2020 році відбулося збільшення обсягу продажів на 11,30%, а потім – значне зростання на 21,28% у 2021 році. Однак у 2022 році спостерігалася незначне зростання всього на 2,83%. Деяке зниження темпів приросту пов'язано з тим, що діяльність страхової компанії в 2022 році відбувалася в умовах фінансової нестабільності та під час воєнного вторгнення російської федерації в Україну. Взагалі, виручка від продажів зазнала помітного зростання на 38,80% порівняно з показниками, зафіксованими у 2019 році. Також страхова компанія мала зростання власного капіталу на 48,10%. Таке зростання пояснюється насамперед зростанням нерозподіленого прибутку. За досліджуваний період нерозподілений прибуток АТ «СК «ІНГО» збільшився на 122,63%. Відповідно і зросла частка нерозподіленого прибутку у структурі капіталу компанії зросла до 14,73% у 2022 році порівняно з 9,85% у 2019 році.

6. Аналізуючи абсолютні показники та відносні коефіцієнти, а також досліджуючи стан та динаміку фінансового потенціалу АТ «СК «ІНГО» з 2019 по 2022 роки, зроблено висновок про позитивну роботу страхової компанії.

Протягом усього аналізованого періоду спостерігалось послідовне та стабільне зростання загального обсягу страхових премій, зібраних страховиком. Загальне їх збільшення склало 38,80%. Ця тенденція до зростання відображає загальне розширення страхових операцій. Подібним чином, страхові виплати також зросли на протязі аналізованого періоду на 16,52%. Стосовно важливих відносних показників, зокрема рентабельності активів АТ «СК «ІНГО»», яка свідчить про економічну ефективність використання активів, спостерігалось зростання в цілому за аналізований період на 184,14%. При оцінці прибутковості інвестування страхових резервів АТ «СК «ІНГО»» протягом 2019-2022 років бачимо, що ефективність інвестиційної діяльності має мінливий характер. Зокрема, прибутковість інвестування страхових резервів підвищилася з 5% у 2019 році до 10% у 2020 році та впала до 6% у 2021 році. І знов вона зросла до 10% в 2022 році. Коефіцієнт короткострокової ліквідності АТ «СК «ІНГО»» протягом 2019-2022 років зазнав деякого зростання. Зокрема, він підвищився з 0,32 у 2019 році до 0,79 у 2022 році. Таке зростання означає помітне збільшення спроможності компанії виконувати короткострокові фінансові зобов'язання, використовуючи наявні грошові кошти. Також було докладно проаналізовано стан та структуру страхових резервів компанії та зроблено висновок про ефективне їх формування.

7. Провівши аналіз фінансового стану та страхових резервів, оцінивши фінансовий потенціал АТ «СК «ІНГО»», було зроблено прогноз щодо розширення страхових резервів з використанням однофакторної та двофакторної моделей регресійного аналізу. Розрахунки показали можливе зростання страхових резервів на рівні 13,03%. Таким чином, використовуючи як однофакторну, так і двофакторну моделі, страхові компанії можуть покращити свою здатність оцінювати необхідний обсяг страхових резервів, сприяти фінансовій стабільності та ефективно зменшувати ризики. Такий підхід дозволяє компаніям мінімізувати потенційні фінансові зобов'язання, гарантувати надійний страховий захист і підвищити свою конкурентну перевагу на ринку.

8. У контексті підвищення ефективності формування фінансового потенціалу страхової компанії в роботі поглиблено організаційно-економічні засади використання фінансового контролінгу. При складанні бізнес-планів страхових компаній менеджери використовують фінансовий контролінг як сервісну систему управління. Ця система надає цінну інформацію, яка допомагає в процесі прийняття рішень.

Впровадження управлінської концепції фінансового контролінгу в діяльність АТ «СК «ІНГО»» є надзвичайно важливим. Для досягнення цього рекомендується поетапний підхід, починаючи з початкового етапу проведення консультацій з питань внутрішньофірмового фінансового контролінгу. Далі буде навчання персоналу та встановлення посади головного контролера. Згодом відбудеться формування служби фінансового контролінгу, яка з часом може перерости у відділ управління фінансового контролінгу. Основним завданням цього відділу буде розробка внутрішньофірмової системи

контролінгу, яка зосереджена на збільшенні економічного потенціалу страховика, зокрема у сферах праці, інвестицій та фінансів. Ця система слугуватиме динамічною інформаційною базою, що дозволить визначити ефективні стратегії для вдосконалення існуючих методів і розробки нових інструментів для посилення фінансової підтримки як у поточному, так і в майбутньому періодах.

9. Стратегічні цілі АТ «СК «ІНГО» охоплюють низку ініціатив, таких як формування фундаментальної бізнес-стратегії, інновації та впровадження нових страхових продуктів разом із відповідними тарифними політиками, впровадження нових технологій, підвищення кваліфікації персоналу, залучення додаткового капіталу, дослідження нових сегментів усередині страховий ринок, доопрацювання організаційної структури, оптимізація свіжих каналів збуту та інше.

Для підвищення фінансового потенціалу важливо відзначити: ефективний операційний контроль АТ «СК «ІНГО», синхронну координацію дій підрозділів при розробці та виконанні операційних планів страхової компанії, аналіз відхилень та їх вплив на поточні плани страховика, оцінка динаміки грошових потоків і факторів впливу, надання інформації для оперативного управління, формулювання заходів і пропозицій щодо активізації фінансової діяльності, ретельний нагляд за виконанням операційних завдань страховика.

Таким чином, проведені дослідження дають можливість надати рекомендації, які дозволять страховим компаніям досягти необхідного рівня фінансової стабільності та конкурентоспроможності. Ці рекомендації призведуть до збільшення фінансового потенціалу, досягнення цілей, динамічного розвитку, зниження ризиків та посилення позицій на ринку страхових послуг.

АНОТАЦІЯ

Петров Є. М. «Формування фінансового потенціалу страхової компанії»
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«072 Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою
«Фінансовий та страховий менеджмент»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2024 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є економічні процеси формування фінансового потенціалу страхової компанії. Предметом дослідження є теоретичні та практичні складові механізму формування фінансового потенціалу страхової компанії.

У роботі розкрито особливості формування фінансових ресурсів страхових компаній як основного елемента формування їх фінансового потенціалу. Проаналізовано динаміку показників фінансових ресурсів страхової компанії АТ «СК «ІНГО», зокрема, зобов'язань і власного капіталу та співвідношення між ними. Розкрито вплив цих показників на фінансовий потенціал страхової компанії. Показано, що фінансовий потенціал страховика перебуває у логічному взаємозв'язку з його інвестиційним потенціалом, який визначається обсягом фінансових ресурсів. На основі аналізу розміру страхових виплат доведено вплив фінансових ресурсів страхових компаній на їх здатність забезпечити безпеку, соціальні гарантії та стабільність у суспільстві.

Ключові слова: фінансові ресурси, фінансовий ринок, страхування, страхова компанія, потенціал, фінансовий потенціал, страховий ринок, страхові резерви.

ANNOTATION

E. M. Petrov "Formation of the financial potential of the insurance company"
qualification work for a master's degree in
"072 Finance, Banking and Insurance" in the master's program
"Financial and insurance management"
Odessa National Economic University
Odessa, 2024

The master's qualification work consists of three sections. The object of the study is the economic processes of forming the financial potential of an insurance company. The subject of the study is the theoretical and practical components of the mechanism of formation of the financial potential of the insurance company.

The work reveals the peculiarities of the formation of financial resources of insurance companies as the main element of the formation of their financial potential. The dynamics of indicators of the financial resources of the JSC INGO insurance company were analyzed, in particular, liabilities and equity and the ratio between them. The influence of these indicators on the financial potential of the insurance company is revealed. It is shown that the financial potential of the insurer is in a logical relationship with its investment potential, which is determined by the amount of financial resources. Based on the analysis of the amount of insurance payments, the influence of financial resources of insurance companies on their ability to ensure safety, social guarantees and stability in society is proven.

Key words: financial resources, financial market, insurance, insurance company, potential, financial potential, insurance market, insurance reserves.